

СИЛАБУС

Дисципліна з підготовки магістра:

ВИРОЩУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН

Спеціальність	I 8 Фармація
Спеціалізація	I 8.01 Фармація
Освітня програма	«Фармація, промислова фармація» (2025)
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Навчальний рік	2026-2027
Статус дисципліни	вибіркова
Мова викладання	Українська, англійська
Кафедра	фармації
Загальне навантаження	3,0 кредити ЄКТС
Курс / семестр	III / 6
Укладач силабусу	Криклива С.Д., доцент ЗВО, к.б.н
Викладач	Криклива С.Д., доцент ЗВО, к.б.н., Родінкова В.В., професор ЗВО, д.б.н.
Контактна інформація	pharmacy@vnmdu.edu.ua
Місце проведення, контакти	pharmacy@vnmdu.edu.ua , м.Вінниця, вул. Пирогова 56, телефон 55 – 39 - 52

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ АНОТАЦІЯ

Коротка анотація курсу, актуальність

Дисципліна «Вирощування лікарських рослин» є однією з важливих, як для загального розвитку здобувачів так і для формування професійної компетенції - майбутнього провізора.

Ознайомлення з дисципліною не тільки доповнює теоретичні знання, також формує практичні навички, які необхідні для подальшого вивчення еколого-морфологічних особливостей лікарських рослин, інноваційних технологій вирощування лікарських рослин закритого і відкритого ґрунту, збалансованого використання і збереження дикорослих лікарських рослин України, основами заготівельного процесу лікарської рослинної сировини та її використання, що розширює світогляд здобувачів формує мотивацію до дослідницької діяльності, екологічну культуру, професійне самовизначення та відповідальність за збереження рослинних ресурсів для майбутнього покоління.

Предметом вивчення дисципліни є вегетація лікарських рослин, фенологічні фази лікарських рослин приурочено до їх місця зростання, класифікація за морфологічними, фармакологічними ознаками, основні прийоми культивування деяких рослин, вимоги до вирощування з метою збору високоякісної лікарської сировини рослинного походження.

Актуальність дисципліни «Вирощування лікарських рослин» полягає в тому, що з кожним роком зростають потреби фармацевтичної промисловості у якісній лікарській сировині, у зв'язку з цим виникає потреба культивування найуживаніших в медицині рослин. Це в свою чергу вимагає засвоєння здобувачами певних технологій вирощування й вміння створення для рослин оптимальних умов максимально наближених до природних зон їхнього зростання.

Передреквізити. Дисципліна «Вирощування лікарських рослин» базується на вивченні здобувачами таких дисциплін, як фармацевтична ботаніка, біологія з основами генетики, неорганічна та органічна хімії, інформаційні технології у фармації, українська та латинська мови.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Мета курсу та його значення для професійної діяльності: набути розуміння про цілісне уявлення рослини в технологічних процесах вирощування, як головного джерела лікарської сировини для отримання лікувально-профілактичних засобів сучасної медицини.

Загальні компетентності, формуванню яких сприяє курс. Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

- *інтегральна:*

Здатність розв'язувати задачі та осмислювати й вирішувати практичні проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фармації.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 03. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 04. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації. Здатність виявляти ініціативу.

ЗК 05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іноземною мовою (переважно англійською) на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність.

ЗК 06. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 08. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (Фахові, предметні) компетентності (ФК):

ФК 01. Здатність збирати, інтерпретувати та застосовувати дані, необхідні для професійної діяльності, здійснення досліджень та реалізації інноваційних проєктів у сфері фармації.

ФК 02. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації у широких або мультидисциплінарних контекстах.

ФК 20. Здатність організовувати та проводити заготівлю лікарської рослинної сировини відповідно до правил Належної практики культивування та збирання вихідної сировини рослинного походження (GACP), як гарантії якості лікарської рослинної сировини і лікарських засобів на її основі. Здатність прогнозувати та обраховувати шляхи вирішення проблеми збереження та охорони заростей дикорослих лікарських рослин, відповідно до чинного законодавства.

Постреквізити.

Відповідно до вимог галузевого стандарту вищої освіти дисципліна «Вирощування лікарських рослин» виконує додаткову роль не тільки серед біологічних дисциплін для певних професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, а також закладає основи вивчення здобувачами вищої освіти з: ресурсознавства лікарських рослин, фармакогнозії, навчальної практики з фармацевтичної ботаніки, навчальної практики з фармакогнозії, фармакології, гомеопатії.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН 01. Застосовувати спеціалізовані знання та уміння/навички з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 02. Критично осмислювати наукові і прикладні проблеми у сфері фармації.

ПРН 06. Здійснювати професійне спілкування державною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової спрямованості, та перекладати іншомовні інформаційні джерела.

ПРН 13. Прогнозувати та визначати вплив факторів навколишнього середовища на якість та споживчі характеристики лікарських засобів природного і синтетичного походження та інших товарів аптечного асортименту, організовувати їх зберігання відповідно до їх фізико-хімічних властивостей та правил Належної практики зберігання (GSP).

ПРН 25. Організовувати та проводити раціональну заготівлю лікарської рослинної сировини. Розробляти та впроваджувати заходи з охорони, відтворення та раціонального використання дикорослих видів лікарських рослин.

3. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ЇХ ОБСЯГ

Вид занять	Години
Денна ф.н.	
Лекції:	14
Практичні заняття:	16
Самостійна роботи:	60
Всього	90
Заочна ф.н.	
Лекції:	4
Практичні заняття:	8
Самостійна роботи:	78
Всього	90

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Модуль 1. «Вирощування лікарських рослин»

Тема 1. Вступ в курс «Вирощування лікарських рослин».

Загальне уявлення про положення лікарських рослин в системах органічного світу, їх роль і значення в житті людини. Історія вирощування лікарських рослин. Походження і поширення різних видів лікарських рослин. Сучасні господарства України, які забезпечують потреби лікарської сировини рослинного походження для фармацевтичної галузі. Особливості районування лікарських рослин на території України. Мета дисципліни, завдання, методи і об'єкти дослідження, зв'язок з фармацевтичною ботанікою, фармакогнозією та іншими професійно орієнтованими дисциплінами.

Тема 2. Загальні прийоми вирощування лікарських рослин.

Методи розмноження лікарських рослин. Насіннєве розмноження. Особливості підготовки насіння. Вегетативне розмноження (живцями). Розмноження кореневими відростками. Розмноження поділом куща. Культивування тканин (*in vitro*) – лабораторний метод розмноження, при якому вирощують рослини з окремих клітин, тканин або органів у стерильних умовах. Використовується для збереження рідкісних видів або масового розмноження рослин із високою генетичною однорідністю.

Тема 3. Основи ґрунтознавства. Методи обробітку ґрунту.

Елементи технології вирощування рослин в залежності від природних факторів: підготовка ґрунту (основна, передпосівна, застосування добрив), посадка, догляд за рослинами (інтегрований захист від шкідників та хвороб).

Тема 4. Застосування добрив при вирощуванні лікарських рослин.

Органічні добрива, мінеральні добрива, комплексні добрива (NPK-добрива), біогумус, мікродобрива. Вибір добрив, що дозволяють адаптувати підживлення лікарських рослин відповідно до їхніх потреб, типу ґрунту та умов вирощування, для забезпечення високої якості і продуктивності сировини.

Тема 5. Методи боротьби з шкідниками лікарських рослин.

Агротехнічні методи: сівозмінна для запобігання накопиченню шкідників, знезараження ґрунту через обробку або підсів сидератів.

Підбір стійких сортів лікарських рослин. Біологічні методи: використання природних ворогів шкідників (ентомофагів), бактерій, грибів та вірусів, що пригнічують або знищують шкідників, використання хижаків комах, ентомопатогенних грибів, бактерій (*Bacillus thuringiensis*), вірусів. Механічні методи. Хімічні методи. Використання хімічних препаратів (інсектицидів, акарицидів) для знищення шкідників або запобігання їх розвитку.

Використання фізичних факторів (температури, світла, вологи) для знищення або стримування шкідників.

Тема 6. Основні вимоги до заготівлі якісної лікарської сировини.

Ручний збір. Використання спеціалізованої техніки для збору лікарських рослин. Селекційний (вибірковий) збір. Збір лікарських рослин відповідно до їх фенологічного розвитку, коли концентрація активних речовин є максимальною. Збір лікарських рослин у природних місцях їх зростання. Сушка, первинна обробка, зберігання.

Тема 7. Інноваційні технології вирощування лікарських рослин.

Поняття про гідропоніку, аеропоніку. Використання вертикальних конструкцій для багаторівневого вирощування рослин у закритих приміщеннях. Використання генетичних та біотехнологічних методів для створення нових сортів. Використання цифрових технологій (датчиків, дронів, штучного інтелекту) для моніторингу та автоматизації процесів вирощування лікарських рослин.

Тема 8. Вирощування рослин, лікарською сировиною яких є підземні органи.

Культивування лікарських рослин. Селекція лікарських рослин, критерії відбору. Особливості догляду за лікарськими рослинами згідно фенофаз розвитку. Складання технологічних карт вирощування лікарських рослин.

Вирощування лікарських рослин, у яких в якості лікарської сировини використовують підземні органи: корені і кореневища (алтея лікарська, валеріана лікарська, гірчак зміїний, солодка гола, родовик лікарський, вовчуг польовий, женьшень звичайний, аконіт джунгарський, копитняк європейський, елеутерокок колючий, лепеха звичайна, оман високий, перстач прямостоячий).

Тема 9. Вирощування рослин, лікарською сировиною яких є наземні органи.

Вирощування лікарських рослин, у яких в якості лікарської сировини використовують наземні частини (нагідки лікарські, розторопша плямиста, хамоміла обідрана, х. запашна, чабрець звичайний, ч. повзучий, шавлія лікарська, наперстянки великокріткова і наперстянки пурпурової, беладона звичайна, блекота чорна, головатень круглоголовий, горицвіт весняний, дурман звичайний, звіробій звичайний, собача кропива п'ятилопатева, череда трироздільна, астрагал шерстистоквітковий, конвалія звичайна, кропива дводомна, материнка звичайна, термопсис ланцетовидний).

Тема 10. Вирощування в Україні лікарських рослин, інтродукованих з інших регіонів.

Поняття про інтродукцію та акліматизацію рослин. Вимоги інтродукованих лікарських рослин до ґрунту, світла, режиму зволоження. Введення дикоростучих видів у культуру. Вирощування в Україні лікарських рослин, інтродукованих з інших регіонів (гвоздичне дерево, софора японська, імбир садовий, маслина європейська, лимон, лимонник китайський).

Тема 11. Вирощування лікарських рослин закритого ґрунту.

Вирощування лікарських рослин закритого ґрунту (алоє деревовидне, каланхое, гібіскус, золотий вус, індійська цибуля). Вирощування деревних та кущових лікарських рослин (береза повисла, вільха клейка, гіркокаштан звичайний, горіх волоський, дуб звичайний, жостір проносний, липа серцелиста, калина звичайна, обліпіха крушиновидна, шипшина корична, глід криваво-червоний).

Тема 12. Вирощування лікарських рослин, що культивують як плодово-ягідні.

Вирощування лікарських рослин, що культивують, як плодово-ягідні (яблуня домашня, груша звичайна, вишня звичайна, аронія чорноплідна, глід, малина, мигдаль звичайний).

Тема 13. Вирощування лікарських рослин, що культивують як сільськогосподарські.

Вирощування лікарських рослин, що культивують як сільськогосподарські (кукурудза звичайна, овес посівний, пшениця м'яка, рис посівний, цибуля городня, часник, льон посівний, гречка посівна, квасоля звичайна, гарбуз, гірчиця сарептська, г. чорна, картопля).

Вирощування лікарських пряно-ароматичних рослин (кмин звичайний, коріандр посівний, кріп пахучий, фенхель звичайний, кунжут, аніс звичайний, пастернак посівний, петрушка городня, амі зубна, меліса лікарська, м'ята перцева).

Тема 14. Особливості вирощування деяких представників відділу Голонасінні, водоростей та грибів.

Вирощування лікарських рослин відділу голонасінні (гінкго дволопатева, сосна звичайна, яловець звичайний, ефедра хвощова). Культивування грибів та одноклітинних (спіруліна платейська), ламінарії для медичних цілей.

5. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування та тестування, комп'ютерне опитування та тестування, розв'язання ситуаційних задач
Підсумковий контроль дисципліни – залік	Проводиться на останньому практичному занятті і встановлюється за поточною успішністю відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова» https://vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи або https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, ситуаційні завдання, практичні завдання, демонстрація практичних навичок

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здійснюється згідно чинного Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова

[https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)

Поточний контроль	За системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
-------------------	--

Проміжні контролю	За системою традиційних оцінок
Контроль практичних навичок	За системою традиційних оцінок
Залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи)

Поточний контроль	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів (див. шкалу оцінювання)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання засвоєння знань студента

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка "відмінно" виставляється у випадку, коли здобувач знає зміст теми заняття у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли здобувач знає зміст теми заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувач відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачаючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться здобувачу на основі його знань всього змісту теми заняття та при задовільному рівні його розуміння. Здобувач спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачаючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння здобувача не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Критерії оцінювання усіх інших видів навчальної роботи студента ґрунтуються на вимогах Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова» ([https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)) і зазначені в робочій програмі навчальної дисципліни.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни – 200 балів. Мінімальна кількість балів становить 122 бали.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), тематичні плани лекцій, практичних занять, самостійної роботи, завдання для поточного контролю, методичні рекомендації, посібники).

8. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виконання навчальних завдань і робота за дисципліною має відповідати вимогам «Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова» ([https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)), «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова» (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/pologPhD_org.pdf), Закону України «Про освіту» (ст. 42), Закону України «Про академічну доброчесність», Кодексу академічної доброчесності ВНМУ ім. М. І. Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/kodex_akad_dobr_edit%202026.pdf).

Здобувач освіти має право на отримання якісних освітніх послуг та безпечне освітнє середовище в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій та надзвичайних станів, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, Статуті університету та порядку надання освітніх послуг, в тому числі при виникненні надзвичайних ситуацій, регламентованого основними документами та розпорядженнями щодо організації навчального процесу в ВНМУ ім. М. І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни та виконання усіх видів навчальних завдань/дослідницької діяльності здобувач освіти має керуватись Законом України «Про освіту» (ст. 42), Законом України «Про академічну доброчесність», Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова). При порушенні норм академічної доброчесності застосовуються заходи реагування відповідно до чинних нормативних документів.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. На першому практичному занятті викладач проводить інструктаж з безпечного поводження в приміщеннях кафедри, ознайомлює із місцем розташування укриття, маршрутом переміщення в укриття згідно прийнятої схеми евакуації, правилами поведінки під час переміщення до укриття та перебування в ньому, пояснює всі дії, передбачені Планом реагування на надзвичайні ситуації (згідно Наказу № 505 від 30.08.2023 р.). У разі сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення викладач перериває заняття. Всі разом переходять в укриття, де перебувають до скасування сигналу оповіщення. Після відміни сигналу тривоги викладач і здобувачі освіти продовжують заняття в учбових кімнатах кафедри або самостійно доопрацьовують навчальний матеріал з опитуванням на наступному занятті.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять.

Здобувач освіти зобов'язаний приймати активну участь в проведенні освітнього процесу: відвідувати заняття та бути підготовленим до них, тестові завдання до поточної теми мають бути розв'язані у робочому зошиті, схеми та таблиці заповнені; активно обговорювати тему заняття, виконувати всі передбачені програмою завдання, шукати додаткову інформацію по темі заняття та презентувати її своїм колегам.

На заняття слід приходити вчасно. Запізнення не допускається (згідно Правил внутрішнього розпорядку для осіб, що навчаються у ВНМУ). Здобувач, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку. Для спеціальностей галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» на практичних заняттях студент має бути одягнений в медичний халат, в іншому випадку здобувачі не допускаються до заняття.

У спілкуванні з викладачами, співробітниками, товаришами та іншими особами, що навчаються у ВНМУ дотримуватись ввічливості, привітності, доброзичливості. Здобувачі повинні дотримуватись тиші, спокою, шляхетної поведінки в приміщеннях кафедри.

У своїй роботі колектив кафедри дотримується принципів взаємоповаги і толерантності. Те саме вимагається від здобувачів.

Здобувач повинен дотримуватись правил безпеки під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час роботи в навчально-наукових лабораторіях здобувачі дотримуються правил техніки безпеки (опубліковані на сайті кафедри фармації; при виконанні практичних завдань робоче місце має зберігатись у порядку та бути прибраним після виконання практичної роботи).

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті не допускається (окрім екстрених дзвінків, випадків демонстрації додаткового матеріалу з теми заняття).

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, встановленому в чинному Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра фармації) черговому або своєму викладачу. Відпрацювання передбачає виконання завдань згідно теми пропущеного заняття і специфіки дисципліни.

Засвоєння теми лекцій перевіряють під час практичного, семінарського заняття (практичних навичок) та складанні підсумкового контролю ([https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)).

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в чинному Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)). До підсумкового контролю здобувачі допускаються за умови відсутності академічної заборгованості: середній бал поточних оцінок не менше 3,0 (72 бали за 120-бальною шкалою), всі підсумкові заняття до змістових модулів складено на позитивну оцінку («3» і більше), всі пропущені практичні заняття відпрацьовані на позитивну оцінку («3» і більше). В іншому випадку здобувач повинен підвищити середній бал, відпрацювавши незадовільні оцінки, та відпрацювати

пропущені заняття.

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни здобувач може отримати за якісне виконання індивідуальної роботи, зміст якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІР згідно чинного Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова

([https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, здобувач повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи). Також здобувач має право звернутись до студентського самоврядування, адміністрації факультету (інституту) чи університету безпосередньо чи через скриньки довіри (лінки і адреси доступні на офіційному сайті ВНМУ). Кафедра виходить з розуміння того, студентоцентричність передбачає відповідальність здобувача за свідоме й активне набуття знань, належне виконання передбачених законодавством та регуляторними документами ВНМУ норм і правил та залишає за собою право інформувати відповідні структури про порушення з боку студентів.

Політика в умовах змішаного навчання. Порядок змішаного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять, лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (https://www.vnmu.edu.ua/кафедра_фармації/Студенту/форма_навчання/курс/навчально-методичні_матеріали).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через чат в Microsoft Team, месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

9. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедр. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра> студенту

ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Лікарські рослини: технологія вирощування та використання: підручник / Б. Є. Якубенко, В. Г. Біленко, Я.О. Лікар, В. І. Лушпа/Київ; Ліра, 2021. - 654 с.
2. Сербін, А. Г. Фармацевтична ботаніка: підруч. для вузів / А. Г. Сербін, Л. М. Сіра, Т. О. Слободянюк ; за ред. Л. М. Сірої. – Вінниця : Нова Книга, 2015. – 488 с.
3. Криклива С.Д., Кременська Л.В. Фармацевтична ботаніка. Модуль II. Систематика рослин: методичні рекомендації. – Вінниця, затверджено Вченою Радою ВНМУ ім. М. І. Пирогова, протокол №13 від 1 квітня 2024р. – 2024. – 130с.
4. Brickell C. Encyclopedia of Plants & Flowers. – London : Dorling Kindersley, 2019. – 744 p.
5. The Science of Plants. Inside their Secret World. – London : Dorling Kindersley, 2022. – 360 p. – ISBN 9780241515501.
6. Plants & Fungi. The Definitive Visual Guide. – London : Dorling Kindersley, 2024. – 448 p. – ISBN 9780241634813. – (The Definitive Visual Guide).
7. Fuchs L. Leonhart Fuchs: The New Herbal. – Köln : Taschen, 2021. – 892 p. – ISBN 9783836587662.

Допоміжна

1. Климчук О.В., Поліщук І.С., Мазур В.А. Лікарські рослини. Технологія вирощування. – Вінниця. ВНАУ, 2012. – 188 с.

2. Лікарські рослини: технологія вирощування та використання: підручник для студентів ВНЗ, які навчаються за освітньо-професійною програмою бакалавра з напрямку підготовки "Агрономія" та "Ветеринарна медицина" / В. Г. Біленко [та ін.]; за ред. Б. С. Якубенка: Національний університет біоресурсів і природокористування України. - Житомир : Рута, 2015. - 600 с.
3. Колодійчук В.Д. Практикум із сільськогосподарської фітопатології. /Колодійчук В.Д., Кривенко А.І. /– К.: «Центр учбової літератури», 2019. – 232 с
4. Машевська А. С. Ботаніка: навчальний посібник для вступників до закладів вищої освіти / А.С. Машевська, Т.М. Сремейчук, О.Я. Іващів. – Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2020. – 181 с.
5. Світельський М. М. Ботаніка з основами екології : навчальний посібник / М.М. Світельський, О.В. Іщук, М.І. Федючка [та ін.] ; за заг. ред. М.М. Світельського. - Херсон : Олді-плюс, 2019. – 540 с.
6. Мигаль А. В. Ботаніка: підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : Вища школа, 2018. – 436 с.
7. Якубенко Б.С. Ботаніка з основами гідроботаніки (водні рослини України): підручник / Б.С. Якубенко, П.М. Царенко, І.М. Алейніков [та ін.]. – Київ : Ліра-К, 2021. – 542 с. – ISBN 978-617-520-175-6.
8. Фітотерапія в кардіології: навч. посібник / Ю. І. Корнісвський, О.В.Крайдащенко, М. П. Красько, П. Ю. Богуславська, В.Г.Корнісвська. - Запоріжжя : Вид-во ЗДМУ, 2017. 470 с.
9. Повний атлас лікарських рослин / укладач І.С.Алексєєв. – П493 Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2013.-400 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Електронна адреса сайту університету: <http://vnm.edu.ua>
2. Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnm.edu.ua>
3. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
4. Центр якості освіти <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
5. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
6. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
7. http://en.wikipedia.org/wiki/Plant_cell http://en.wikipedia.org/wiki/Plant_cell. - Title from the screen
8. Plant Cell Anatomy <http://www.enchantedlearning.com/subjects/plants/cell/>. – Title from the screen.
9. Plant Cell Structure and Parts. <http://www.buzzle.com/articles/plant-cell-structure-and-parts.html>
10. Крок 1, Фармація Фармацевтична ботаніка, 1 - Тестування
11. https://www.google.com/url?sa=t&source=web&ret=j&opi=89978449&url=https://testkrok.org.ua/%3Ftest%3D31340&ved=2ahUKEwjPtd_wn6iPAxXOS_EDHRZYJ-0QFnoECDgQAQ&usg=AOvVaw1bJlYS92kxIberIuchkil-

Силабус дисципліни «Вирощування лікарських рослин» обговорено та затверджено на засіданні кафедри фармації (протокол № 1, від «26» серпня 2026 року).

Відповідальний за курс

К.б.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

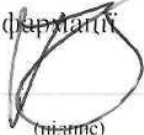

(підпис)

Світлана КРИКЛИВА

В. о. завідувача кафедри фармації

К.фарм.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Юлія ТОМАШЕВСЬКА